

Transcript podcast 'Radio Debuut'

Aflevering: Gijs Wilbrink, Megan van Kessel en Merel van Slobbe

Voice-over: Dit is een podcast van Wintertuin.

Voice-over #2: Welkom bij Radio Debuut. In deze reeks worden kersverse debutanten geïnterviewd over hun debuten en het belang van literatuur. Je gaat luisteren naar het gesprek dat Gijs Wilbrink, Megan van Kessel, Merel van Slobbe en Selm Merel Wenselaers hadden tijdens het Wintertuinfestival 2023 in Doornroosje Nijmegen.

Selm: Hai. Dag allemaal! Allright. Hebben jullie er zin in, café?

Gejuich.

Selm: Oh ja, wauw. Goeie vibe, yes. Hai, welkom, Radio Debuut live. Ik ben inderdaad Selm Merel Wenselaers en kijk eens wat een mooie mensen ik hier om mij heen heb zitten. Gijs Wilbrink, Megan van Kessel en Merel van Slobbe. En dat zijn drie debutanten. Merel, en meteen een shout out, jij hebt net, net net net, as we speak heb jij je bundel gekregen, die is echt net uit.

Merel: Ja.

Selm: Hoe is dat? Hoe voelt dat, hoe raakt dat?

Merel: Ja. Ja, ik ben het nog een beetje aan het verwerken. Ik heb hem echt een kwartier geleden ofzo voor het eerst gezien, hier, net.

Selm: Heb je hem nog vast ?

Merel: Nee, nee, ik heb hem net neergelegd op de bank.

Selm: Oh, hè?

Gijs: Ik ga hem even halen, want dit slaat nergens op zo.

Gelach.

Selm en Merel: Oh, kijk!

Selm: Hooray!

Merel: Ja! (lacht) Dankjewel, Iris.

Gijs: We hebben wat te vieren, mensen.

Merel: (lacht)

Selm: Laat hem zien, kom aan.

Megan: Hij ziet er echt prachtig uit, ik zag hem net ook even.

Merel: Dit is hem! Dankjewel.

Gejuich.

Merel: Ja (lacht). Heel leuk. Ja, het is heel raar, omdat het ineens- het is heel lang een soort hypothetische bundel geweest die dan wel op mijn laptop bestaat, omdat je het omslag ook al wel hebt en de teksten natuurlijk, maar nu is die dan echt, dus dat is wel een leuk moment.

Selm: Yes. En het is ook echt voor ons, we hebben elkaar live gesproken- voor jullie, om dat even mee te nemen, we hebben elkaar live online gesproken, een-op-een. Radio Debuut is nog een relikwie, eigenlijk, van de coronatijd. Weet u nog, toen zaten we gewoon thuis en hadden we geen contact en als je dan debutant was, ja dan kon je dat dus niet delen met andere mensen, dan zat je gewoon thuis en dan kreeg je een pakketje denk ik, dat stel ik me dan voor, van de uitgeverij, en dan moest je het helemaal alleen vieren of met twee mensen misschien, max. En toen kwam Wintertuin dus met het idee van Radio Debuut en dan gingen we dus een-op-een met elkaar in gesprek en op het einde kwamen we ook allemaal samen, ook online. Dit is de eerste keer, mensen, dat we elkaar echt zo live ontmoeten. Nou dat is dus al heel fijn, dat is pure winst, en het gaat alleen maar beter worden. Ik zeg het alvast, ik ga zelf ook debuten later dit jaar, het gaat absoluut niet over mij hoor, maar ik ga deze gelegenheid wel aangrijpen om van jullie een aantal do's en don'ts los te peuteren, dat ik er eigenlijk beter klaar voor ben dan menig andere debutant. Dus jullie zijn in mijn ogen zeer ervaren ervaringsdeskundigen, debutanten met kilometers op de teller. Dus, ja, ik wil het eigenlijk gelijk weten. Ik vond het eerlijk... ik vond het een groot plezier om jullie te lezen, absoluut, ik heb ontzettend genoten van alle drie. Het is heel verschillend werk, hè. Het is een dichtbundel, het is een roman van tweehonderd pagina's, het is een roman van vierhonderd pagina's, hè, om daar even een verschil in aan te geven. En (lacht) ja, dat is veel leeswerk ook, en dat is lastig als je zelf aan het schrijven bent. Dat is eigenlijk gelijk mijn vraag. Wat lees je als je zelf aan het schrijven bent? Nou ja, Gijs bijvoorbeeld, je neemt nu een slok bier, maar je hebt acht jaar zitten schrijven.

Gijs: Ja, om het te ontduiken, ja.

Selm: Maar je hebt acht jaar geschreven aan je boek, dus ik vermoed dat je af en toe nog wel een boek tussendoor las, hoe moeilijk het misschien ook is om je eigen hoofd open te stellen voor iemand anders zijn wereld.

Gijs: Ja, dat was heel lastig, en ik heb mezelf ook een soort heel specifieke tunnel in gelezen, want ik wilde niks lezen dat te dichtbij lag bij wat ik zelf aan het schrijven was en ik wilde niks jatten. Maar ik wilde als ik merkte dat een boek me, hoewel het geweldig was, dat een boek me niet inspireerde, dan legde ik het ook vrij snel weer weg. Dus het was heel specifiek, iets dat me een beetje inspireerde maar niet te veel, dat is dan helemaal mijn genre geworden, uiteindelijk. En maar nu mijn boek klaar is, zit ik echt in een soort reader's block. Ik kan al maanden gewoon, nu kan ik in theorie weer alles lezen en daardoor lees ik echt heel weinig, dus dat vind ik heel lastig, dus als mensen nog tips hebben straks, heel graag.

Selm: Nou, er is net een boek...

Merel: (lacht)

Gijs: Die kan vandaag nog mee, ja, fantastisch.

Selm: Ja, jij kan ook terug beginnen lezen. Of ben jij nooit gestopt met lezen?

Merel: Uhm... Nee, nee, ik denk dat ik het niet zo erg vond om te jatten, misschien. (lacht)

Gijs: (lacht)

Merel: Nou ja, misschien wel iets minder poëzie gelezen tijdens het schrijven, toch wel. Maar ook wel wat bundels die juist heel erg over die thema's gaan waar ik over schrijf, omdat ik het dan ook wel gewoon interessant vind. Maar ook veel niet-literatuur die dan wel te maken heeft met het thema, dus onderzoek, omdat ik dan ook over de digitale wereld een beetje geschift en daar ook heel veel gaande is. Dus in die zin lees ik er op die manier wel veel over. En muziek, andere dingen, ik denk dat ik kunstvormen die dan net geen literatuur zijn, maar die er wel mee te maken hebben heel fijn vind, tijdens het schrijven.

Selm: Megan, wij hadden het erover hè, dat je af en toe dingen las, ja... heb ik ook wel eens, dan wil je bijna stoppen met schrijven, dan denk je ja nee, laat ook maar.

Megan: Ja, ik heb juist heel erg dat ik precies in mijn boek kan zien wanneer ik wat las en dat ik dat ook wel echt heb meegenomen daarin. Dus jij zegt van nou, als het me te veel inspireerde dan keek ik weg, ik heb het tegenovergestelde gedaan, ik heb het gewoon gestolen. Gewoon letterlijk kijken van- als ik iets goed vond van hoe begint deze auteur zijn zin, bijvoorbeeld. Dus ik vond bijvoorbeeld een lastig iets tijdens het schrijven om niet elke zin met 'ik' te beginnen, gewoon... ja, dat. En dan ging ik gewoon kijken van: oké, ik vind dit een goed boek, hoe doet deze persoon dat? Dus dan was het van 'met gesloten ogen' en dan dacht ik: oh ja, dat is slim, dat ga ik ook doen.

Gijs: Met open ogen.

Megan: Ja, dat kan ook ja. En dus... dat. Maar ik merk wel dat ik het echt heel erg miste om te lezen, dus gewoon... ja, daardoor wordt het ook wel heel erg werk, omdat je die technieken allemaal ziet en gaat stelen en gaat toepassen en gaat oefenen. En door het schrijven van het boek leer je een boek schrijven en dat is ook gewoon iets actiefs en niet iets rustgevends, wat het fijne van lezen is, dat verlies je daardoor een beetje, en dat vond ik wel heel jammer. Tja.

Selm: Heb jij dat ook, Gijs? Het technisch lezen, kan je dan ook nog genieten van een boek?

Gijs: Ja, heel erg, ja, ik heb daar helemaal geen last van (lacht). Uhm... Volgens mij is het een beetje te vergelijken met een kok die- volgens mij kunnen we allemaal heel erg genieten van eten, maar een kok kan genieten van eten en precies weten wat erin zit en kan daardoor

misschien nog wel meer genieten. Dus ik vind het heel lekker om het technische lezen- en juist om te ontdekken van: oh, in deze alinea doet-ie dit of gaat-ie van dit perspectief naar dat en dan heb ik er zelf eigenlijk nog wel meer waardering-

Megan: Ja, precies, maar dat is wel iets van... je bent, ja je ziet het- het is niet... je ziet het wel als werk, zal ik maar zeggen, het is iets wat je zelf ook doet...

Gijs: Ja, ja.

Megan: ...en ik denk dat dat anders is dan wanneer je bijvoorbeeld een film kijkt of naar een toneelstuk gaat. Dan is er- een bepaald gedeelte van jezelf staat gewoon uit, en voordat ik ging schrijven of bezig was met een boek schrijven, stond dat bij mij ook uit, als ik iets las. En dat blijft nu altijd wel een beetje aan staan.

Selm: Dit zijn ook de laatste generatie debutanten voor ChatGPT. We hebben het erover gehad, hè, dat je er toch ook mee flirtte, of (Nederlands uitgesproken) flirtte, heet dat dan hier, om in dat... inderdaad, wat doe je daarmee? Is dat toch iets wat je wil inzetten in je eigen schrijverschap? Je hebt het overwogen toch? Om je eigen bundel te gaan remasteren bijna?

Mere: Ja, ik had het idee om dan enkele gedichten- of dat had ik al gedaan, ik had enkele gedichten die ik had geschreven een beetje proberen samen te vatten van waar het nou over ging en een paar dingen die er gebeurde en dan had ik ChatGPT de opdracht gegeven om zo'n gedicht te schrijven. Vooral omdat ik gewoon heel benieuwd was wat er dan zou komen en ik vond... soms was het dan ook echt niet zo goed, maar soms kwam er echt iets heel cools uit. Dat vond ik wel heel leuk om te zien. En ik had toen kort het idee om die gedichten als een soort extra afdeling in de bundel op te nemen, van: oh, dit is wat ChatGPT ervan maakt. Maar dat heb ik niet gedaan, uiteindelijk.

Selm: Hoe ziet het bij jullie? Hebben jullie wel eens gekeken wat het kan doen?

Megan: Nee, ik weet niet eens waar ik dat zou moeten doen, eigenlijk. (lacht)

Selm: (lacht)

Megan: Ik weet nog net hoe je Word opent... (lacht)

Gijs: Ja, ik... ik weet niet of ChatGPT iets kan produceren wat echt literaire waarde heeft, maar uhm... ik vind het wel heel interessant om te gebruiken om hem een stuk tekst te voeren en hem daarna vragen daarover te laten stellen. Maak tien interviewvragen over dit boek, of iets dergelijks, en dat je op die manier op een andere manier weer naar je eigen tekst gaat kijken, kritisch op jezelf kunt zijn. Dat lijkt me heel boeiend.

Mere: Maar wat is dan literaire waarde? Of waar...

Gijs: Oh jee... (lacht)

Selm: YES! I(lacht)

Merel: Om maar een vraag te stellen (lacht)

Megan: Misschien moeten we het aan ChatGPT vragen, wat is literaire waarde?

Iedereen lacht.

Gijs: Dan zegt-ie: ik.

Merel: Maar op zich, als het een mooie tekst creëert, dan is dat toch literaire waarde.

Gijs: Dat is waar, ja.

Merel: Of misschien niet, maar... wat is het- ja.

Gijs: Nee, dat is zo. Ik heb hem gevraagd of die het eerste hoofdstuk over een motorcrosser en een stroper kon schrijven. En dat was niet goed.

Selm en Merel lachen.

Selm: Heb je hem dat ook gezegd? Van...

Gijs: Zou ik eens moeten doen, ja. Zijn er mensen die ruzie hebben gekregen met ChatGPT ooit?

Geroezemoes in de zaal.

Gijs: Ja? Vet.

Selm: Kom maar door. Maar jij had misschien 2.0 nog maar. We zitten nu alweer aan versie 4.1 denk ik, dus...

Merel: De literaire versie. (lacht)

Selm: Ja, let op, let op. Nou, ik denk, een writer's block, om toch maar weer terug naar die do's en don'ts te gaan, jij had het- een reader's block, noemde jij daarnet...

Gijs: Ja.

Selm: Maar heb je ook wel eens een writer's block gehad in die acht jaar?

Gijs: Ja, in het begin heel vaak. Maar ook omdat ik heel erg mijn schrijfroutine nog aan het ontdekken was. Heel vaak ging ik een dag per week vrijmaken om te schrijven en dan was ik de halve dag aan het twitteren en aan het flauwekullen en dan moest ik heel erg inkomen. Maar toen ik uiteindelijk had besloten om elke dag te schrijven, elke ochtend te schrijven en dan een zeer lage lat, 200 tot 250 woorden, en daar was ik soms binnen een half uur mee klaar en soms duurde het alsnog de halve dag. Toen was het eigenlijk- dat laatste jaar was dat writer's block wel weg, omdat ik er elke dag niet meer in hoefde te komen, dat verhaal

elke keer op mijn achterhoofd speelde. Dus dat werkte voor mij toen heel goed. Ik heb het heel veel mensen sindsdien aangeraden en die zeggen- het werkt voor hen helemaal niet, dus het is zeer particulier. En ik weet ook echt niet of het voor een volgend boek weer zal gaan werken, maar dat werkte mijn laatste jaar heel goed, ja.

Selm: Jij hebt ook een routine gekregen, hè, denk ik?

Megan: Ja, nee, ja, ik heb wel... ik wilde wel heel graag zo'n writer's block, want op momenten dat ik bijvoorbeeld een email kreeg van mijn agent van: nou, dit is het toch niet helemaal, weet je, toch nog wel veel werk... dan dacht ik: arg, ik stop ermee en het is klaar en nu is het gewoon- ik wil dit gewoon helemaal niet meer en uhuhuh. En dan toch weer de dag erna die laptop open doen en dan toch maar weer gewoon zo strompelend verder, dus... Ja, juist door zoveel, ik weet niet, tegengas voor mijn gevoel te krijgen, wilde ik juist door, en misschien ben jij gewoon te veel aangemoedigd, te veel lof heb je gehad... (lacht)

Gijs: Tijdens het schrijven? Nee, er was nul lof.

Megan: Dus ik kan me wel voorstellen dat als je dan zoveel complimenten krijgt, dat de druk dan heel hoog wordt en dat je dan een soort van blokkeert en denkt van: uhh, ik durf niet meer. Maar daar heb je dus geen last van gehad?

Gijs: Nee, maar ik had überhaupt niet zo heel veel, zeker het laatste half jaar, jaar, überhaupt weinig feedback tussendoor. Gewoon elke dag blijven zitten en netjes je woordjes afmaken, dat was het uiteindelijk wel. Wat ik wel heel moeilijk daaraan vond is dat het niet te veel een invulopdracht ging worden. Dus ik wist vrij precies van: ik ga vandaag dit en dat doen, en ik moest mezelf wel heel erg uitdagen, van ik moet er ook nog wel iets leuks van maken en iets voor mezelf onbekend laten om die dag op te lossen zeg maar. Dat het niet te methodisch wordt allemaal.

Megan: Ja. Het moet niet werk worden.

Selm: En je kreeg ondertussen een kind, ja jij ook, jullie kregen allebei een kind, hoe heeft dat het schrijverschap beïnvloed?

Gijs: Ja, desastreus. Vreselijk. Maar die is inmiddels zes, dus, nee, maar die eerste twee, nou... eerste anderhalf jaar kon ik niet schrijven, nee. Moet je ook misschien niet verlangen. Ik weet niet hoe het bij jou zat?

Megan: Nou, bij mij was het- werkte het heel goed.

Gijs: Oh! (lacht)

Megan: Ik heb er twee gekregen tussendoor (lacht). En voordat ik moeder werd had ik heel veel tijd en ging ik echt super veel achter mijn laptop zitten en er kwam geen woord uit, of ik ging heel erg mijn best doen en dat stond zo ver van me af, heel pretentiefus allemaal. En toen ik een kind kreeg had ik gewoon nooit meer tijd en was het gewoon met een kind aan mijn borst, aaaahhh, snel eruit. En dat werkte heel goed, want daardoor had ik heel veel vaart en niet zo veel tijd om terug te lezen en bleef ik heel dicht bij mijn gevoel. En er was

HEEL VEEL gevoel, want kind en moe en uuhhh, dus dat ja, voor mij werkte dat juist wel goed, eigenlijk.

Selm: Je hebt ook gelijk een tweede boek geschreven.

Megan: Ja.

Gijs: Wow.

Megan: Ja, maar dat is nog- daar is nog niet- nog niemand heeft gezegd dat dat goed is ofzo, dus... ik bedoel...

Megan en **Selm** lachen.

Merel: Maar jij bent net- vorige week is je vorige boek pas uit, of...?

Megan: Ja, ja. Toen het af was en in de winkel lag, daar zat natuurlijk ook wel weer een jaar tussen.

Merel: Oh, zo lang?

Megan: Zo'n beetje. Er waren nog wel een paar dingetjes van de zetter enzo, maar er gaat wel veel tijd overheen. Dus toen heb ik tussendoor een nieuw boek geschreven, ja.

Merel en **Megan** lachen.

Selm: Merel, hoe ziet jouw schrijfdag eruit? Zien die dagen er hetzelfde uit? Heb je een routine?

Merel: Ja, ik heb geen kind, ik heb wel een kitten gekregen.

Megan: Ook veel werk.

Merel: Ja (lachje), toch een soort hetzelfde. Ja, wat voor mij heel goed werkt is wel heel veel tijd te hebben. Dus als ik schrijf, schrijf ik meestal wel gewoon... dan heb ik wel gewoon dagen die ik ervoor uittrek en het liefst meerdere dagen achter elkaar. Dus ik vind... ik ben een keer op residentie geweest, dat vond ik ook wel fijn, dat je een maand er echt aan kunt besteden. Dus meestal zijn het gewoon blokken.

Megan: Maar ga je dan echt op die residentie heel netjes zo opstaan, koffie zetten, schrijven, dat kan jij, die discipline heb je?

Merel: Nee, helemaal niet!

Megan: Oh.

Merel: Nee (lacht) nee, die discipline heb ik niet. Nee, het is meer gewoon een maand ermee bezig kunnen zijn, ofzo. Dus ook als ik een dag schrijf, dan is er ook een verschil

tussen poëzie en proza, ik heb ook niet een aantal woorden dat ik wil en ik schrijf vaak ook niet zo veel. Maar het is wel dat ik er heel veel mee bezig ben en ook veel lees en dat vond ik aan die residentie heel fijn. Ook veel gewandeld en... maar gewoon het gevoel dat je de hele tijd dat kunt doen, die ruimte.

Selm: De manier waarop je die vraag stelde, Megan, doet mij vermoeden dat het voor jou niet zo werkt.

Megan: Nee, ik was op residentie in Sluis, Schrijver in Sluis in Zeeland, en daar ben ik alleen maar bezig geweest met het meubilair verschuiven en in de keukenkastjes neuzen en door de supermarkt lopen, eigenlijk alles behalve schrijven. Dus ja, van dat bureau dat moet hier staan en daar staan, dus... ja, ik vind het wel knap als het je wel lukt. Dat zou ik heel graag willen kunnen, maar ja, het is misschien anders inderdaad met poëzie.

Merel: Ja.

Selm: Ja, of je kan verhuizen, toch, zoals Gijs.

Gijs: Naar Macedonië? Ja, dat kan.

Iedereen lacht.

Gijs: Ik kan het iedereen aanraden. Ja, nee, toen ben ik wel begonnen met schrijven, acht, inmiddels negen jaar geleden. Omdat de... grootmoeder van mijn vrouw alleen was en eenzaam, gingen we haar gezelschap houden een jaar. En toen hadden we allebei het idee van dan gaan we maar schrijven, want we hadden ineens veel tijd en een andere plek en dat werkte wel.

Megan: Wat een goed idee, echt romantisch.

Gijs: Ja, een soort residentie van negen maanden.

Selm: Je hebt het er net al over, van wat laat je lezen aan wie. Dat is natuurlijk, vind ik ook, heel spannend. Want je wil natuurlijk in dat eigen universum blijven en op een bepaalde dag leg je het voor aan de wereld en staat het gedrukt en wordt het hier aangeboden. Maar daartussen geef je het denk ik heel precies aan een paar mensen te lezen. Merel, wie waren voor jou de mensen? Heb je het gedeeld, buiten natuurlijk met de uitgeverij, de redacteur? Waren er nog andere mensen?

Merel: Ja, in het begin deelde ik wel veel, denk ik. Ik ben er ook al wel lang mee bezig, of er staan ook wel teksten in die al- die ik al jaren geleden heb geschreven, of een eerste versie. Dus met sommige teksten ben ik al naar buiten gekomen en die heb ik al aan vrienden laten lezen, mijn ouders hebben wat gelezen, die hier ook ergens zitten. (lacht)

Gijs: Shoutout.

Megan: Hoi ouders!

Merel: (lachend): Hoi pap en mam. Maar op het einde ben ik eigenlijk heel erg het voor mezelf gaan houden en voor mijn redacteur dan, dus niet heel bewust, maar dat is een beetje vanzelf gegaan, ofzo, ja. Dus toen heb ik heel erg veel met mezelf geschreven en gelezen.

Selm: Gijs, je hebt een partner die schrijver is.

Gijs: Ja.

Selm: Hoe werkt dat?

Gijs: Goed.

Selm: (lacht)

Gijs: Nee ja, ik vind dat heel prettig. We hebben heel veel respect voor elkaars tijd, we vinden het allebei niet erg als we zeggen: ik ga vanavond niet met je op de bank zitten zappen, maar ik ga schrijven, dan zegt de ander oké. En we schrijven ook wel eens tegelijk, met een pot thee op tafel, dat is heel fijn. En we lezen veel van elkaar. Ik had sowieso niet zo veel, nou... ik vond het niet heel lastig om meelezers te vragen. Ik denk dat dat wel heel nuttig is, maar ik had best wel een duidelijke leesopdracht voor iedereen dan. Mijn boek wordt vanuit twee vrouwen geschreven. Een in een meisje van achttien die in de jaren negentig in de punkscene en de kraakscene van Utrecht zit, dus ik had een vriendin gevraagd die ook schrijft die precies in die tijd ook in dat wereldje zat, dus die dan ook wel mij kon vertellen- ik wilde het heel graag goed doen, vanuit een vrouw schrijven. Van: is dit geloofwaardig en zie je jezelf hierin en... dat is altijd wel goed. En een andere vriendin die had kunstgeschiedenis gestudeerd net zoals mijn hoofdpersoon, dus wel een soort van duidelijke leesopdrachten zeg maar, ook om de echte inhoudelijke 'is-dit-een-goed-boek?'-vraag bij mijn redacteur te laten, in plaats van dat daar zes mensen allemaal meningen over gaan vormen, ik dacht: volgens mij wordt dat echt chaos. Maar echt iedereen die meer verstand heeft van een bepaald onderwerp of een bepaald karakter of persoon dan ik, die heb ik wel gevraagd van: wil je dit daarop checken, en dat vond ik heel fijn, ja.

Selm: Megan, er zitten heel veel biografische elementen in jouw boek. Is het dan ook een reden om het dan zeker wel te laten lezen, of net niet?

Megan: Uhm, nou, mijn vriend is redacteur en die schrijft zelf ook. Maar hij schrijft vooral bijvoorbeeld over schimmels enzo, hij is een beetje een nerdig wetenschapsachtige schrijver. Maar dat was eigenlijk heel fijn, ook omdat die, ja, daarmee gewoon goed me kan helpen. En hij baalt ook heel erg, omdat er nog een fout in staat, in het boek, en dat was echt wel, ik moest hem echt troosten van: ja, maakt niet uit, weet je, het is oké. (lacht)

Selm: Sorry, wetenschappelijk fout, of wat voor...?

Megan: Nee, gewoon een lidwoord, er mist een lidwoord ergens.

Selm: Oh, een lidwoord.

Megan: Ja.

Selm: Dus ga de uitdaging aan.

Megan: Ja, je wint een prijs als je de fout vindt (lachje). Maar... ja, nee, dus dat was wel een goeie meelezer. En verder had ik een agent, die las mee, en ik had ook wel een beetje wat jullie zeggen, van hoe meer meelezers hoe, ja, onzekerder je eigenlijk wordt, want het is gewoon niet echt objectief ofzo. En je trekt je er wel wat van aan en dat heeft gewoon effect op wat er blijft staan en wat er weg moet en dat, ja, dat kan je maar beter gewoon beperken tot een à twee mensen, denk ik, ja.

Selm: En het laten lezen, heb je het wel laten lezen aan bepaalde mensen uit je familie bijvoorbeeld?

Megan: Je bedoelt het boek, uiteindelijk, nadat het in de winkel lag? Of voordat het...?

Selm: Nee, voordat het in de winkel lag.

Megan: Nee.

Selm: Nee?

Megan: Nee, ook omdat het gewoon best wel een persoonlijk verhaal is en ik, ja, ik had ook zoiets van: vertrouw me maar gewoon, ofzo. En ja, dat.

Selm: Zet het schrijven bij jullie druk op jullie relatie, op vriendschappen, op je omgeving? Want je moet je toch een beetje terugtrekken. Nou, ik begrijp dus van Gijs dat je een vrouw hebt die het heel goed begrijpt als je 's avonds een beetje doorwerkt, maar hoe zat dat in het algemeen, ja... Lukte het makkelijk om die tijd vrij te houden of vrij te maken, of is het toch een strijd?

Merel: Uhm.. ja ik bedenk me net, ik had ook wel een meelezer vanuit Wintertuin, dat ben ik helemaal vergeten te noemen, Dominique de Groen. En ze heeft het heel fijn gelezen, daar heb ik heel veel aan gehad.

Megan: Thanks Dominique.

Merel: Thanks Dominique, shoutout.

Selm en Merel lachen.

Merel: Maar, even kijken, ja, wat was je vraag nu? (lacht)

Selm: Ja, in welke mate dat, die strijd, is dat een strijd?

Merel: (door elkaar) Ah ja, die impact die... dat valt voor mij denk ik wel mee, maar ook omdat ik het heel erg wel in werktijden toch houd, vaak. Dus dan is het gewoon de tijd waar

ook andere mensen wel gewoon aan het werk zijn. Soms wel- ik had afgelopen zomer tijdens de zomervakantie dat ik er heel veel mee bezig was en toen was ik met mijn vriendje op vakantie, die hier ook is... (lacht)

Megan: Vandaar dat de zaal zo vol is, het zijn allemaal...

Merel: Ja, allemaal familieleden.

Iedereen lacht.

Merel: Uhm... en toen hadden we het wel- toen merkte ik wel dat ik er veel mee bezig was. Omdat ik toen ook nog dacht dat het in de herfst klaar zou zijn, maar dat was uiteindelijk niet zo (lachje) dus dat was niet nodig om er toen zo veel mee bezig te zijn. Dus af en toe, ja.

Selm: En de tijd bij jullie?

Megan: Ik heb het vooral wel met vrienden, dat het... van, kun je koffie drinken, ofzo. Van ja, ik kan inderdaad, ik kan altijd koffie drinken, maar ja, je moet ook gewoon werken en mijn vrienden zijn niet echt schrijvers, dus die begrijpen dat niet echt, van... gewoon ja, ik weet niet. Ik heb wel best wel een strijd geleverd voordat ik serieus genomen werd in wat ik aan het doen was, omdat er gewoon niks is. En, ja. Dus ik moet schrijven, ook al lukt het misschien die dag niet zo goed en dan is het heel verleidelijk om te zeggen: oké, ik ga wel met je afspreken ofzo. Ja, omdat, er is geen baas, er is geen kantoor en dat is heel fijn, maar af en toe is het ook wel dat je daardoor minder serieus genomen wordt. En ik merk dat dat bij vrienden toch wel af en toe, ja, dat je jezelf moet veranderen ofzo, waar andere mensen dat niet moeten, die een baan hebben.

Gijs: Dat is wel het prettigste aan debuten, dat je nu gewoon kunt zeggen: ik ga schrijven, en dat je vrienden allemaal zeggen: oké.

Megan: Ja, inderdaad, duidelijk.

Iedereen lacht.

Gijs: Inderdaad, dat doe jij. Goh, we hebben het gezien, er ligt iets, er is papier.

Megan: Ja, precies.

Selm: Ja, precies. Weten jullie nog het moment waarop jullie jezelf serieus namen als schrijvers?

Megan: Uhm...

Selm: Dat is een heel moeilijke, ernstige vraag.

Megan: Ja, ik weet nog wel, ik had een best wel boze ex en die... die zei een keer een beetje zo bozig tegen me van: je moet niet altijd zeggen 'ik ben serveerster en daarnaast schrijf ik', je moet zeggen 'ik ben een schrijver en daarnaast werk ik in een café, af en toe'.

Dus door dat om te draaien. En toen ging ik dat een beetje zo proberen en toen dacht ik: wow, dat geeft wel echt een ander effect en daardoor krijg je ook andere gesprekken met mensen. En ja, dat vond ik best wel een, ja, ik weet niet. Toen begon ik mezelf wat serieuzer te nemen als schrijver door me zo te presenteren, ja.

Selm: Zijn jullie al op dat punt?

Merel: Het punt van jezelf serieus nemen?

Selm: Ja.

Merel: (lacht) Ja, wanneer ben je daar?

Gijs: Sinds een kwartier, hè? Halfuur?

Iedereen lacht.

Merel: Nee, ja, ik heb me heel lang- als ik dan een bio moest aanleveren dan zette ik neer: 'Merel van Slobbe schrijft'. Maar ook omdat ik me dan niet wilde- ik dacht, waarom moet je je compleet identificeren met wat je doet, ofzo. Dus daar zit ook een soort vage ideologie achter. Maar ik heb wel dat een tijd geleden aangepast naar: 'is schrijver en journalist'.

Selm: Aangepast? Waar, of hoe?

Merel: Nou, gewoon die bio die ik opstuur. Dus dan eerst zei ik altijd: 'Merel van Slobbe schrijft', of schrijft poëzie of proza of essays ofzo, en nu zeg ik: 'Merel van Slobbe is schrijver en journalist', volgens mij. In ieder geval, dat staat op mijn bundel volgens mij, ik kan het even checken, want ik heb hem hier. Ja, 'is schrijver en dichter', staat hier (lacht). Dus dat heb ik wel aangepast, maar ja... Ik denk dat daar toch iets in zat. Maar ik denk, ja, als je- wanneer ben je schrijver, wanneer... dat is ook een lastige vraag.

Gijs: Ik weet dat Arjen Lubach het pas over zichzelf na zijn derde boek durfde te zeggen. Toen dacht ik: Jezus, dat ga ik mooi niet doen. Ik ga het mooi na mijn eerste boek al zeggen.

Merel: Of voor je eerste boek.

Gijs: Of voor mijn eerste boek. Ik denk dat ik mezelf in ieder geval serieus nam als schrijver toen ik een contract tekende. Daar zat ik jaren tegenaan te hikken en jaren van twijfel en het wordt niks en het is stom enzo. En toen er eenmaal een contract was van, oké, over twee jaar moet dit boek er zijn, heb ik ook een soort van commitment naar mijn uitgever toe om ook elke dag eraan te gaan zitten, toen nam ik mezelf maar wel serieus in, ja. Toen was de twijfel in ieder geval weg. Dus dat was wel een belangrijk moment.

Selm: Heb je het ook in die twee jaar rond gekregen?

Gijs: Ja. Ja, ik heb begin 2021 getekend, dus iets minder dan twee jaar uiteindelijk ja.

Merel: Dus je hebt zes jaar daarvoor- want je zei dat je acht jaar ermee bezig was?

Gijs: Ja, zes jaar daarvoor, zonder enig uitzicht (lacht).

Merel: (lacht)

Selm: Een woestijn.

Gijs: Ja.

Merel: En was het dan...

Megan: (door elkaar) Met een huilende baby.

Merel: ...een verschil met dat je had getekend?

Gijs: Sorry?

Merel: Je manier van schrijven, was er dan een verschil nadat je eenmaal had getekend? Omdat je dan toch een publiek misschien voelt of een heel concrete...?

Gijs: Nee, nou, ja wel concreet door de feedback van mijn redacteur, die had namelijk... mijn boek heeft twee perspectieven, eentje van een oude vrouw in een dorp en eentje van een jong meisje in Utrecht in de jaren negentig. En ik wilde daar een soort van contrast in toon in zetten, dus ik had dat jonge meisje ook heel stads en heel bijdehand gemaakt enzo. En hij had een paar hoofdstukken gelezen van beide perspectieven en hij zei van: dat meisje, zei hij, dat moet anders, want het is kinderachtig en bijdehand en stom, dat was de feedback van mijn redacteur. En... dus dat heb ik, daar heb ik eerst toen drie maanden om zitten huilen en toen heb ik het opnieuw- het tweede hoofdstuk, dus haar eerste hoofdstuk, opnieuw geschreven en toen had ik wel in een keer die toon te pakken. Omdat hij ook zei: je hoeft helemaal geen contrast tussen die twee personen te scheppen, want dat decor is al heel anders, je hebt al vanzelf een contrast, je moet gewoon op dezelfde toon verder. Dus dat was wel, inderdaad sinds ik begeleid werd, wel een duidelijk aanwijsbare afslag die ik heb genomen. Toen dat voorbij was, toen ik voor beide perspectieven een toon had, toen kon ik gewoon gaan.

Merel: Ja.

Gijs: Maar het was even slikken, ja, dat iemand dat tegen je zegt. Kinderachtig en stom.

Merel: Ja, dat is wel een recht door zee redacteur (lacht).

Megan: Ik merkte vooral het jezelf serieus nemen als schrijver op het moment dat zo'n auteursfoto wordt gemaakt, omdat je dan op een bepaalde manier zit en kijkt en ik probeerde daar heel erg onderuit te komen, van... ja, ik weet niet. Het is best lastig om onder je eigen portretfoto uit te komen, want dat gaat niet. En dat was voor mij wel een moment dat ik dacht van: oh ja, ik ga gewoon ervoor uitkomen dat ik een schrijver ben, ofzo. En dat was voor mij zo'n moment in het proces van: ja, laat ik maar gewoon- laat maar even goed zien die foto, hup.

Gelach in het publiek.

Megan: (lacht) Ja, dat is gewoon iets, dat je moet doen, je moet op die foto en daar kan je niet omheen, en ja dat... dat was voor mij zo'n moment.

Selm: Hoe ziet een schrijver eruit? Hoe kijk je dan?

Gijs: Altijd een beetje chagrijnig, vind ik.

Megan: Een beetje chagrijnig.

Gijs: Schrijvers moeten altijd een beetje minachtend naar hun publiek kijken, vind ik. Dat doe je echt fantastisch hier.

Megan: Thanks.

Iedereen lacht.

Megan: Ja. Nu ben ik ook wel benieuwd naar de jouwe.

Gijs: Oh, heel minachtend.

Megan: Oh ja, ja. Oh ja.

Gijs: Ja, ook even voor mezelf...

Merel: Kijk ik minachtend?

Gijs: Ja, heel.

Merel: (door elkaar) Ja? Jij bent expert...

Megan: (door elkaar) Ja, oeh! Getver!

Merel: Ik ging er een beetje voor zwoel namelijk, maar dat... is niet overgekomen.

Iedereen lacht.

Merel: Mysterieus-zwoel.

Gijs: Ja.

Merel: Minachtend.

Selm: En Gijs, jij had dus een deadline, een prangende, van twee jaar. Hoe werkte dat bij jullie? Want er is een moment, dan moet het klaar zijn. Of is dat een gevoel dat je zelf hebt, van: het is klaar, nu mag het de wereld in?

Merel: Ja, bij mij is die deadline dus wel een paar keer verschoven.

Selm: Op jouw vraag?

Merel: Ja. Maar ik vind het wel fijn, ik werk ook wel heel goed met deadlines, dus het is ook goed om het al heel vroeg te hebben en dat ik gewoon druk voel en dan ga ik schrijven. En ik denk, ja, ik kan ook heel nog aan mijn teksten werken en ook heel veel redigeren en twijfelen en dan toch weer dingen weghalen en weer dingen terugzetten. Dus in die zin zou ik misschien ook wel jaren over een tekst kunnen doen, als ik de ruimte kreeg. Maar het is denk ik ook goed dat ik die ruimte nu niet kreeg. Maar ik had wel, ja, bij deze versie na een tijdje het gevoel van, ja dit is hem, en dat heb ik gewoon een tijdje zo gelaten en toen dacht ik: oh ja, het voelt nog steeds goed.

Megan: Ja, ik had- bij de laatste deadline heb ik dus niet doorgehad dat dat mijn laatste deadline was, dat is echt heel suf. Maar ik dacht dat ik nog een keer de kans kreeg om eroverheen te gaan en toen was het van de zetter klaar en ik dacht dat er nog iemand naar ging kijken, dus toen had ik het zo: oké, dat ziet er allemaal goed uit, en dan ga ik dat op een later moment nog beter bekijken, dus van een geprinte versie.

Gijs: Even dat lidwoordje er nog bij zetten.

Megan: Precies, even dat lidwoord er nog bij zetten, nog effe alles omgooien, maar ja, nee. Dat heb ik eigenlijk alleen maar zo scannend vanaf mijn scherm gedaan en toen de dag erna zei ik zoiets van: oh ja, kan ik dan nog eventjes dit en dit aanpassen, en toen was het antwoord gewoon nee. Dus dat was wel even balen, maar ook wat jij zegt, Merel, dat het ook wel goed is, want anders blijf je eraan pielen en blijf je dingen veranderen en je blijft gewoon ermee bezig, het is gewoon nooit af. Dus misschien juist wel goed voor mij dat ik niet doorhad dat- dit is de laatste keer dat je er wat aan kan doen.

Merel: Ik vond het ook wel een opluchting, toen het niet meer kon, ofzo.

Megan: Ja.

Merel: Dan dacht ik: oké, dan kan ik ook echt niks meer...

Megan: Ja, precies.

Selm: En Gijs, jij had wel het perfecte decor uitgekozen om die laatste versie door te sturen, toch, om die laatste versie door te lezen en naar je uitgever door te sturen?

Gijs: Is dat zo? Dan moet je me even helpen.

Selm: Ja, volgens mij zat je gewoon bij de schrijversborrel...

Gijs: Oh nee, dat was de eerste versie.

Selm: Dat was de eerste versie? Oh, oké.

Gijs: Ja, ik had- op de dag van mijn deadline was er een toevallig- bij De Bezige Bij hebben ze elke eerste vrijdag van de maand een schrijversdag en dan kun je met maximaal twaalf mensen rondom een tafel de hele dag zwigend gaan schrijven. Zwigend is de bedoeling, maar iedereen zit te kutten en ik zat tegenover Ronald Giphart en Bert NAtter, dat zijn twee beste vrienden, die zaten alleen maar elkaar te porren en (binnensmondse lachkreetjes) op hun computer enzo. Maar dat was de - ja dat is heel leuk - dat was de laatste dag dat ik aan mijn boek werkte en wat ik eigenlijk- ik had alles uitgeprint, zo nog een keer doorgelezen, allemaal aantekeningen gemaakt in de kantlijn voor mezelf en die was ik eigenlijk vrij administratie aan het doorvoeren. Maar ik wilde het wel die dag af hebben, want we begonnen die dag met een rondje van wat ga jij vandaag doen, van: ik ga hopelijk wat onderzoek doen voor mijn nieuwe boek en dit en dat, en ik zei: ik ga vandaag mijn eerste roman inleveren. Dus dat werd in een keer een heel ding. Toen iedereen vanaf drie uur allang aan de borrel zat, toen zat ik nog verwoed te typen, maar toen was het vijf uur en had ik het af, ik deed mijn vuist in de lucht en toen gingen de andere schrijvers applaudiseren en dat is de allerbeste manier om je eerste versie in te leveren, ja.

Selm: Onthoud dit, allen die dit horen.

Gijs: Regel publiek, op je laatste dag.

Selm: En dan de grote transitie, dan is er het moment inderdaad waarop je boek uitkomt, zoals jij nu vandaag, dat gevoel om het dan los te laten. Jij had vorige week pas.

Megan: Ja.

Selm: Hoe was het?

Megan: Ja, fantastisch! Een vriendin van mij die woont in Frankrijk en die wilde het bestellen, alleen de verzendkosten waren 40 euro en toen zei ze... dus ze vroeg aan mij van: wil jij dan een exemplaar naar mij opsturen, want dan betaal ik de verzendkosten. Dus toen ging ik naar de winkel om het te kopen, want ik had zelf maar een exemplaar, en toen had ik geen saldo, terwijl ik mijn eigen boek kocht (lacht). Dus dat was wel een soort van... zo was het voor mij. Ik had een heel romantisch beeld, maar uiteindelijk sta je in een verlepte regenjas, zonder saldo, je eigen boek te kopen.

Gelach in het publiek.

Merel: Want dat was op de dag van verschijnen?

Megan: Ja, op het moment dat-ie in de winkel lag.

Merel: Want ik ben wel benieuwd wat je dan doet, omdat het is voor mij donderdag, en ik merk dat ik niet zo goed weet hoe ik die dag moet vormgeven ofzo.

Gijs: Ja, wacht een dag.

Merel: Wacht een dag?

Gijs: Ja, wacht een dag. Ik ging kwispelend...

Megan: (door elkaar) Met wat? Met wat moet je nog wachten?

Gijs: Ja, met naar... sorry, met het volgende...

Merel, Megan en Gijs lachen.

Gijs: Met langs boekhandel gaan. Ik ging kwispelend langs alle boekhandels en die waren zo van: (chagrijnig stemmetje) Gijs Wilbrink, nee, en die waren ze nog aan het uitpakken enzo. Er is echt op de dag van verschijnen (lachend) gebeurt er echt heel weinig. Maar die dag erna groot feest.

Merel: Oké. Maar heb je die dag zelf wel iets gedaan? Ben je heel dronken geworden ofzo?

Gijs: Uhm... dat weet ik niet meer.

Gelach in het publiek.

Selm: Ja, en dan verschijnen de recensies, hè. Megan, je vertelde het daarnet...

Megan: Oh god...

Selm: Oh, sorry. Wil je delen?

Megan: Nee, ja, ik heb... het is natuurlijk nu twee weken uit. En je krijgt heel veel reacties van verschillende mensen op verschillende plekken, dus echt WhatsApp, Insta, lalala. En gister was er voor het eerst iemand die een negatieve reactie had, en dat vind ik echt zo, ik had het- het was namelijk voor het eerst en ik had verwacht, dat zei ik ook al tegen jou, dat ik me persoonlijk heel erg aangevallen zou voelen, maar het verbaast me vooral dat ik in deze recensie van deze verbitterde boomer vooral las dat hij zich persoonlijk aangevallen voelde, en ik... ergens iets bij deze persoon heb losgemaakt met mijn boek dat hem heeft gekwetst, want het was echt verwoestend. Maar- dus dat verbaasde me wel. Dat vond ik ook verrassend leuk, om te merken ofzo, dat ik het bijna als een compliment zag dat dit dus niet zijn smaak was, omdat het dus... dat.

Selm: Je liet het me lezen en er staan ook gewoon dingen in die niet kloppen.

Megan: Ja, klopt ja. Hij gaat echt een analyse geven van dit is waar het over gaat, terwijl dat is totaal niet waar het over gaat, en dat zendt hij de wereld in door het op het internet te zetten. En hij houdt duidelijk niet van mijn genre en van vrouwen tussen de 25 en de 35, wat prima is, maar dan denk ik-

Gijs: Vond hij het kinderachtig en stom?

Megan: Nou, een verwende millennial en gezeur en hij werd er heel erg moe van. Dus ik zei ook al van: ik ben blij dat deze man een lang weekend heeft, dan kan hij lekker uitrusten,

omdat ik hem zo heb vermoeid. Niemand heeft je gevraagd om dit te lezen en al helemaal niemand heeft je gevraagd om je mening, maar goed. Volgens mij kan je deze aflevering terugluisteren, toch, dus misschien...

Selm: Ja, precies, die kan je dus delen.

Megan: Ja, ik vind je een lul, en... (lacht)

Gelach in het publiek en aan tafel.

Selm: Alright! Yes! Deining in literatuurland, lekker!

Megan: Nee, ik moet daar eigenlijk niet op ingaan, hè, dat is dus de hele truc, toch? Dat weet jij vast. Je hebt nog nooit- toch? Als je negatieve... als iemand een negatieve reactie geeft, moet je er niet op ingaan, dat is de kunst. Geen aandacht aan geven.

Gijs: Ja, ik weet het al niet meer, dat was altijd de regel. Maar dan zie je zo'n Sander Schimmelpenninck- die schrijft geloof ik niet echt, of wel, ja die heeft ook een boekje...

Gelach in het publiek en aan tafel.

Selm: BoekJE?

Gijs: We zijn lekker bezig hier. Soort xylofoon hier, ook. Uhm... maar die gaat altijd op Twitter iedereen waar die maar half boos op is blokken en uitschelden enzo en dat vinden de mensen geweldig, dus dat kan ook tegenwoordig.

Megan: Ja, nee, ik heb het wel geliked.

Gijs: Je hebt zijn negatieve reactie geliked?

Megan: Ja. En gedeeld.

Gijs: Dat doe ik ook heel graag altijd, ja.

Selm: Ja, zelfkastijding. Moet je ook wel eens de neiging onderdrukken om in discussie te gaan? Heb je ook wel eens dingen gelezen waarvan je dacht: daar ben ik het eigenlijk niet mee eens, je hebt het niet goed gelezen?

Gijs: Oh ja. Maar het is heel vaak dat- de recensies waar je heel boos om wordt daar zitten ook altijd fouten in. Dan hebben ze ook gewoon, ik wil niet zeggen dat ze het slecht gelezen hebben, maar blijkbaar vinden ze het... was het zo... was het niet hun ding en hebben ze daardoor oppervlakkig gelezen en was een beetje de reactie al klaar vooraf, dat zie je heel vaak.

Megan: En dat idee kreeg ik ook. Als het niet je ding is, dan moet je dus wel professioneel blijven en het kunnen beoordelen, ofzo. Net als je een voedselrecensent bent en je houdt niet van Chinees eten, dan moet niet elke dag bij de Chinees gaan eten en dan zeiken dat je

loempia's krijgt, weet je, dan... dan moet je dat ook op een professionele manier kunnen recenseren.

Gijs: En dan op Google een ster geven met: ik hou niet van Chinees.

Megan: Ja, precies. (lacht)

Gijs: Je haalt de hele rating van die Chinees omlaag!

Megan: (lachend) Ja, dat is toch gewoon irritant!

Selm: *Take that*, lul. Heel goed. Ben je er klaar voor, Merel? Heb je er zin in, of nou ja, recensies, reacties...

Gijs: (door elkaar) Na deze...

Merel: (lachend) Ja, nu weet ik het niet meer.

Selm: Gaan we gewoon nu heel dronken worden.

Merel: Nee, ik heb er wel zin in. Ik heb wel... de eerste keer dat iemand er echt iets over, of dat ik iemand er echt over hoorde was tijdens de vorige podcastaflevering, bij de laudatio van Roel Smeets, en toen merkte ik dat het me eigenlijk wel meer deed dan ik had gedacht ofzo. Dat iemand het dan leest en dan dingen erover zegt en ook wel... dat het gezien wordt, denk ik? Want tijdens het schrijven probeerde ik me daar dus best wel een beetje voor af te schermen om dan echt met schrijven bezig te zijn en niet de hele tijd- natuurlijk lukt dat nooit honderd procent, maar niet de hele tijd bezig te zijn met het idee: oh dit wordt gelezen en mensen gaan daar misschien wat van vinden. Maar nu denk ik: oh ja, ik vind het misschien wel leuk dat mensen het gaan lezen en dingen ervan gaan vinden.

Selm: Right. Nou, we laten de mensen dat nu gelijk doen, want dit is de tijd die we hadden, die we hebben gekregen. Dank jullie wel voor alle do's en don'ts voor debuten. Merel, toon ons de weg naar de bar en jullie dank voor het komen. Zien jullie bij de boekenstand!

Megan: Yes!

Voice-over #2: Bedankt voor het luisteren naar Radio Debuut. Meer informatie over de podcast vind je in de shownotes.

Voice-over: Dit was een podcast van Wintertuin, aangesloten bij De Nieuwe Oost. Volg ons via jouw favoriete podcastapp voor meer podcasts over verhalen, literatuur en schrijven. Tot de volgende keer!